

Κι' ὁ Ἄδης ὁ ἀμίλητος ζηλεύει πῶς τὸν βλέπει (τὸν Ὀλυμπον
μετὰ τὴν γέννησιν τῆς Ἀθηνᾶς)
καὶ μέσ' ἔς τὰ μαῦρα Τάρταρα γοργὰ γεννοθαλάει,
κι' ἀπὸ τὰ Τάρταρα γοργὰ ἔς τὸν κότμο ξεπετάει
τοὺς Γίγαντας, κακὰ στοιχειά, τὸν κότμο ν' ἀρανίσουν.
Νυχτῶναι χώρα διόκληρη τοῦ καθενὸς ὁ ἴσκιος
καὶ τὰ θεώρατα βουνὰ μοιάζουν παιδιάκια ἐμπρὸς των.
Ἔχουν κεφάλια ἀμέτρητα κι' ἐκατοστάδες χέρια
κι' ὅταν τὰ μύρια στόματα τ' ἀνοίγουν καὶ μουγκρίζουν,
θαρρεῖς χιλιάδες δράκοντες, ταῦροι, λιοντάρια, λύκοι
μὲ μύριαι κράζουσιν φωναίς καὶ μιὰ φοβερὴ ἀφίγουν.
Ποτέ του; δὲν ἐτκόρισαν ἔς τὸ νεῦμα τοῦ θεοῦ των
μέσ' ἔς τὸν βαθὺν ὠκεανὸ τέτοια φουρτοῦνα οἱ Ἀνέμοι
σάν τέτοιο μαῦρο σίφωνα, σάν τέτοι' ἀνεμοζάλη.
Καὶ τὰ θηρία κουρινιάζουν δειλὰ σάν περιστέρια,
κερώνουν ἀπ' τὸν τρόμο τους ἡ ἄδολαις Νεράιδες.
Σὰ νὰ τὰ πάτσει βαρὺ ποδάρι ἀντρεπωμένου,
χορτάρια κι' ἄνθη γέρνουν, ξερὰ καὶ τᾶστρ' ἀκόμα
μεσοσθυσμένα λαχταροῦν, σὰ λῦχοι δίχως λάδι.
Σεισμοὶ ξεσπᾶν, τὰ πέλαγα χωρίζονται καὶ φεύγουν,
ἄβυσσοι ἀνοίγονται, στεριαὶ πετιοῦνται φλογισμέναις,
κι' ὁλόκληρ' ἡ ζωὴ, φωτιά, νερὸ καὶ γῆ κι' ἀέρας,
ἴσα με τότε χωριστὰ σοφὰ συγυρισμένα
ἀπὸ τὰ χέρια τῶν θεῶν ἔς τὸν τόπο του καθένα,
πάντα ἀνταμώνονται μαζί καὶ τυφλωμένα σμίγουν,
πάλι τὸ χάος ἄπλαστο κι' ἀπάντεχο προβάλλει!

Ὅση λαμπράδα ἡ Ἀθηνᾶ σκορπᾷ ψηλὰ ἔς τὰ οὐράνια
τόση μαυρίλα οἱ Γίγαντες βαθεῖα ἔς τὴν κτίσι ἀπλώνουν.
Ἐπὶ τὸν Ὀλυμπον μὲ μάνητα τὰ μάτια τους ὑψώνουν
καὶ λυσσασμένοι χύνονται: νὰ φτάσουν ἔς τὴν κορυφὴν του.
Θαρρεῖς ἡ Νύχτα βάλθηκε νὰ σθῶσῃ τὴν Ἡμέρα!
Τ' ἀμετρα πλήθη τῶν θεῶν καὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀκόμα
νοιώθουν γιὰ πρώτη καὶ στερνὴ φορὰ τὸν κρύο Φόβο.
Κι' ὅση ζωὴ κι' ἂν ἔμεινε, βαθεῖα, σκιαχτὰ κρυμμένη
κραταίει κάθε ἀνάσπασμα νὰ ἰδῇ τί θ' ἀπογένη.
Κουνιέται ὁ μέγας Ὀλυμπος: σὰ δέντρο καρπισμένο
ποῦ γιὰ νὰ ῥῆξῃ τὸν καρπὸ τὸ σειοῦν ἀπ' τὸν κορμὸ του.
Καὶ σὺν αὐτοῦς ποῦ θέλουνε κατὰ ψηλὰ νὰ φτάσουν
καὶ παίρνουν καὶ σωριάζουνε πέτραις τὴ μιὰ στῆν ἄλλη,
ἔτσι κ' οἱ Γίγαντες βουνὰ ἔς τὰ χέρια τους ἀδράχνουν,
τὸ ἓνα ἔς τ' ἄλλ' ὀρηκτικὰ σωριάζουν, ἀπιθώνουν,
ἄσειστη, ἀλύγιστη, φρικτὴ, πρωτακουσμένη σκάλα
γιὰ ν' ἀνεβῶν ἔς τὸν Ὀλυμπον, ὅπ' ἔχει τὴ Ροδόπη,
τὸν Πίνδο καὶ τὸ Πήλιον γιὰ κάθε σκαλοπάτι.
Τοῦ κάκου ὁ Παντοδύναμος τάστροπέλειος ῥήχνει
καὶ ντύνονται οἱ ἀθάνατοι γιὰ νὰ τοὺς πολέμησουν
μ' ὅλη των τὴν ἀρματοσιὰ καὶ μ' ὅλη των τὴ δύναμι.
Σὺν τὸ χαλᾶξ' οἱ κεραυνοὶ πέφτουν, ξεσποῦν' ὁ ἔκεινοι
χυμᾶνε φοβερώτεροι ἔς τῶν κεραυνῶν τὴ λάμψι!

Ἰδοὺ καὶ ἀπόσπασμα τοῦ Ε' ἔσματος:
Τῶν τραγουδιῶν οἱ ἀντίλογοι κ' οἱ βρόντοι τῶν ἀρμάτων
ζευγαρωμένοι ἀκούονται μέσ' ἔς τὸ γοργὸ σου διάδα.
Περνᾶς, τὰ κάστρα τὰ ψηλὰ, τὰ σιδεροχτισμένα
σωριάζονται, συντρίβονται, σὺν νὰ ἦσαν γυαλένια,
ἂν ἔτυχε καὶ τὰ χτισαν τὰ χέρια τῶν ἀδίκων.
Περνᾶς, καὶ χώραις ταπειναῖς, ξαρματωταῖς, μονάχαις
θεριεύουν κ' εἰν' ἀνίκηταις, φτάνει τὸ δίκρυν νὰ ἔχουν
ἀπλώνει τὴν ἀσπίδα σου καὶ τοὺς ἀποσκηπάζεις.
Κ' ἐν ᾧ κρατᾷς φαρμακερὸ κι' ἀλάβετο κοντάρι,
κ' ἐν ᾧ κρατᾷς δούλους σου τὸ Θάνατο, τὸ Φόβο,
ἔχεις πιστὴ συντρόφισσα τὴν σπλαγγνικὴν Εἰρήνην,
κ' ἡ Νίκη ἐσένα ἀκολουθεῖ μὲ τὴ Δικαιοσύνη.
Περνᾶς, συνάξουν' οἱ λαοὶ ἔς τὰ καρπερὰ χωράφια,
κ' οἱ βασιλιάδες κάθονται ἔς τὴ μέση σὺν πατέρες,
καὶ διαλαλοῦν οἱ κήρυκες κι' ἀκούνε τὴ φωνὴν τοῦ
πεῖροι καὶ καθυαλλάρηδες καὶ βγαίνουν καὶ παλεύουν,
κ' οἱ νικηταὶ περήφανα φοροῦν καὶ τοὺς φτάνουν
τίμια στεφάνι' ἀπ' τὰ καλὰ τῆς δάφνης καὶ τῆς λεύκης.
Κ' οἱ μεγαλόφρονες ποιηταί, γεμᾶτοι ἀπὸ τὸ φῶς σου,
ἔς τὴν λύρα τὴν ἐφτάχορδον τὴ νίκη τους παινεύουν.
Τὰ βώδια τὰ δουλεντικά τῆς γῆς τὰ σπλάχνα ὀργάνουν
κι' ἀκολουθεῖ κατὰκοπος ὁ ζευγολάτης: ὅμως
μιὰν ἀκριβὴ ἐνθύμησι τὸν κόπο του ἀλαφρώνει
τὸν καρπερὸ ἡ γυναῖκά του ἔς τὴν πόρτα τοῦ σπειτιοῦ του
νὰ τὸν δροσίῃ μὲ κρασί τὸ βράδυ ὅταν γυρίσῃ.
Παρέκει γάμος γίνεται κι' ἀντιλαλῶν φλογεραῖς

καὶ πᾶν ἐμπρὸς οἱ νιόνυφοι καὶ πίσω οἱ συμπεθέροι.
Ἐπὶ τὰμπέλια πλούσια κρέμονται τὰ κόκκινα σταφύλια
τραγοῦν μὲ χάρι νοῖο καὶ νιαῖς μὲ τὰ πλεχτὰ καλάθια·
κι' ὅταν τελειώσῃ ὁ τρυγητὸς, χοροὶ, χαραῖς ἀρχίζουν,
καὶ λιγερόφωνο παιδὶ πικρὸ τραγοῦδι λέει.
Λέει τὸ τραγοῦδι τὸ παλὸν τοῦ νιοῦ τοῦ πῆρ' ὁ Χάρος
σὰ δροσερὸν τριαντάφυλλο ἔς τοῦ τρυγητὴ τὸ κάμμα.
Περνᾶς: κ' ἄνθρωπινώτερο τὸν ἄνθρωπο τὸν κάνει,
σὺν ἀστραπῇ, σὺν ἄνεμος παντοῦ ταραζεῖς, λάμπεις,
τᾶστρα τὸ φῶς σου ἐξήλεψαν κ' οἱ αἰετοὶ τὸ πέταγμά σου!
Ἐκ τοῦ Η' ἔσματος ἀναγινώσκουμεν τὸν
ὄρχον τῶν Ἀθηναίων ἐφήβων:
Θὰ τὰ κρατῶ τὰ ὅπλ' αὐτὰ καὶ δὲν θὰ τὰ ντροπισάω·
καὶ μόνος, καὶ μὲ συντροφιά, κ' ἐδῶ, κ' ὅπου κ' ἂν λάχω
θὰ πολέμησω ἀκούραστα κι' ἀφρόντιστα θὰ πέσω,
καὶ τὴν Πατρίδα μὲν φορὰ μεγάλη θὰ τὴν κάμω,
καὶ τοὺς δικαίους θ' ἀγαπῶ καὶ θὰ τιμῶ τοὺς νόμους,
θὰ κατατρέχω τὸν κακὸν, θὰ σφάζω τὸν προδότη,
κι' ἀνίσως ψέμματα μιῶ, κολᾶστε με, θεοὶ μου!
Τοιοῦτο ὃν τὸ ποίημα, ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοψή-
φως ἔκρινεν ἄξιον τοῦ στεφάνου τοῦ πρώτου
τούτου Φιλαδελφείου ἀγῶνος: ἅμα δ' ἐπαινεῖ
τοὺς ποιητὰς τῶν Μακρὰν καὶ τῶν πλησίων
καὶ τῶν Τραγουδιῶν ξενιτευμένου καὶ μετ' αὐ-
τοὺς τὸν τοῦ Πειρατοῦ.

Οἱ κριταί

Ι. Ι. ΣΚΥΛΙΤΣΗΣ

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ν. Γ. ΠΟΛΙΓΗΣ

~~~~~*~~~~~

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΘΩΝΟΣ

Ο ΠΑΠΟΥΛΑΚΗΣ

~~~~~*~~~~~

Ζ'.

Μετάβασιν Παπουλάκη εἰς Λακωνίαν. — Χαρακτὴρ
τῶν κατοίκων. — Σπερμολογία περὶ πορολογικῆς ἀφομοι-
ώσεως. — Στασιαστικαὶ ἐπαγγελίαι. — Αἱ ἐκ Ῥωσσίας
βοήθειαι. — Αἱ Ἀγγλικαὶ δυνάμεις εἰς τὴν Ὀκτώγηρον.
— Αριθμὸς τῶν ὁπαδῶν τοῦ Παπουλάκη καὶ ἐνθουσια-
σμός αὐτῶν. — Ὁ κλήρος καὶ ὁ μέλλων Πατριάρχης.
— Τὸ ἐπιτίμιον τοῦ ἐπισκόπου. — Οἱ πρόκριτοι καὶ τὰ
κεράσια. — Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ ἀνδραγαθήματά των. —
Ὁ Λάκων καὶ ἡ σύζυγός του. — Ἡ συνομιλία μετὰ τῆς
Θεοτόκου καὶ ἡ ἀνάληψις. — Ἡ διακοίνωσις τοῦ Πα-
πουλάκη.

Ὁ Χριστόφορος μετέβη εἰς τὸν νομὸν Λακω-
νίας κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1852, ἀποβιβασθεὶς εἰς
Μονεμβασίαν καὶ περιελθὼν τὸ πρῶτον τὴν
ἐπαρχίαν τῆς Ἐπιδάουρου Λιμερᾶς. Ἐκεῖθεν
ἤρχισε νὰ περιέρχεται τὰς ἄλλας τοῦ νομοῦ
ἐπαρχίας καὶ μετ' ὀλίγον ὁλόκληρος ἡ μεσημ-
βρινὴ καὶ ἡ δυτικὴ Λακωνία ἦτο ἀνάστατος ἐκ
τοῦ κηρύγματός του. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τελευταία
αὕτη περιοδεία του μετ' ἧς ἔληξε καὶ τὸ ὀχλα-
γωγικὸν του στάδιον ὑπῆρξεν ἡ σημαντικωτάτη
πασῶν καὶ ἔσχεν ἀποτελέσματα σοβαρώτατα,
δεόν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐκτενέστερον εἰς τὰ κατ'
αὐτήν.

Ὁ λόγος δι' ὃν τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοφόρου
ἐνεποίησε τοιαύτην ἐντύπωσιν καὶ προῦκάλεσε
τοιοῦτον ἀναθρασμὸν ἐν Λακωνίᾳ εἶνε εὐεξήγη-

τος διὰ τοὺς γινώσκοντας τὰ ἦθη τῆς χώρας ἐκείνης καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν κατοίκων. Ἡ τραχεῖα φύσις αὐτόθι ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς διαπλάσεως τοῦ χαρακτῆρος, ἐπεὶ δὲ ἡ δουλεία οὐδέποτε ἡδυνήθη νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν ζυγὸν τῆς ἐπὶ τῶν δυσπροσίτων ἐκείνων κρημνῶν, ἀνέκαθεν διετηρήθη ἀδάμαστον τὸ αἶσθημα τῆς ἀτιθάσσου καὶ ἀγερώχου ἀνεξαρτησίας. Ὁ Χριστιανισμὸς βραδύτατα εἰσχωρήσας, αἰῶνας ὅλους μετὰ τὴν διαδοσίν του ἀνὰ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐξημερώσῃ τὰ σκαῖά ἥθη καὶ ἀντὶ νὰ ἐμπνεύσῃ τὰς θείας ἀρχὰς τῆς εἰρήνης, τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ τῆς ἀνεξικακίας, ἵσχυσε μόνον νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν εὐλάβειαν πρὸς τοὺς τύπους τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας, καὶ ὁ φιλέλδικος Λάκων ὁ μεταβαίνων ἔνοπλος μὲ ὠρισμένην πρόθεσιν ὅπως ἀποκτείνῃ τὸν ἐχθρόν του, ποιεῖ εὐσεβῶς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ διερχόμενος πρὸ ἐξοχικοῦ τινος ναῖσκου, μετὰ τὸν φόνον δὲ ἀπέχει αὐστηρῶς τῆς βρώσεως τοῦ ἐλαίου, ἂν ἡ ἡμέρα συμπέσῃ νὰ εἶνε νηστήσιμος. Ὁ πολιτισμὸς βραδέως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰσδύων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλησμόνει ὀλοτελῶς τὸν ἐπὶ τῆς ἀποκέντρου αὐτῆς γωνίας τῆς Πελοποννήσου πληθυσμόν, οὗ καὶ αἱ ἔμφυτοι ἀρεταὶ ὑπετάσσοντο εἰς τὸ κράτος τῆς ἀμαθείας καὶ τῶν προλήψεων.

Συνειθισμένοι πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν αὐτοδιοίκησιν οἱ κάτοικοι τῆς κυρίως Λακωνίας δυσμενῶς ἔβλεπον τοὺς περιορισμούς, οὓς μετὰ τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν ἐπέβαλλεν ἡ ἔννομος τάξις. Ἡνείχοντο μᾶλλον τὴν ἐξουσίαν ἢ ὑπετάσσοντο εἰς αὐτήν καὶ ὁσάκις παρουσιάζετο κατὰλληλος περίστασις, ὅπως κατὰ τὸ 1834, δὲν ἐδίσταζον ν' ἄρῳσι φανερά κατ' αὐτῆς τὰ ὄπλα. Εἰς πληθυσμὸν ἄρα τοιαύτην ἔχοντα ἐχθρικὴν προδιάθεσιν καὶ οὕτω πως προσηλωμένον εἰς τὴν τυπικὴν θεοσέβειαν αἱ διαδόσεις περὶ τῶν ἐπιβούλων σχεδίων τῆς κυβερνήσεως κατὰ τῆς θρησκείας ἡδύναντο νὰ παράσχωσιν εὐλογον ἀφορμὴν ἐξεγέρσεως. Ἄν δὲ εἰς τὴν στάσιν τὴν ἐκραγεῖσαν ἐν Μάνῃ εὐθὺς σχεδὸν ἅμα τῇ ἐγκαταστάσει τῆς Βασιλείας, συνετέλεσαν, ὡς εἶδομεν, ἅπλᾳ ἀόριστοι φῆμαι περὶ θρησκευτικῶν μεταρρυθμίσεων, πολλῶ μᾶλλον ἥτο ἱκανὸν νὰ προκαλέσῃ τὸν ἐρεθισμόν τὸ καθημερινὸν φλογερὸν κήρυγμα ἀνδρός, ὃν ἅπας ὁ πληθυσμὸς τῆς Πελοποννήσου ἐθεώρει ἀδιστακτικῶς ὡς ἅγιον καὶ θαυματουργόν.

Πρὸς τοὺς λόγους τούτους ὑπῆρχε καὶ ἕτερος. Εἶδομεν ὅτι τὰς ἐνεργείας τοῦ Παπουλάκη ἰδίως κατὰ τὸ τελευταῖον αὐτῶν στάδιον διηθύνε δολία ὑποκίνησις πολιτικὸν ἔχουσα σκοπὸν. Ὁ νομάρχης Μεσσηνίας Ροντόπουλος, εἰς τῶν νοημονεστάτων ἀνωτέρων ὑπαλλήλων ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἐγγράφων του, ἐν τῇ γενικῇ αὐτοῦ

περὶ τῶν Χριστοφορικῶν ἐκθέσει πρὸς τὸ ὑπουργεῖον γράφει : «Ὅτε ἤκουσα ὅτι ὁ Χριστόφορος ἐπανῆλθεν ἐκ νέου εἰς Ἐπίδαυρον Λιμηράν, κηρύττων πάλιν καὶ διαφθεῖρων τὰ πνεύματα καὶ ὅτε κατόπιν ἐπληροφορήθη ὅτι προέβη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γυθείου καὶ ἐπροκάλεσεν ἐκεῖ δημεγερσίας καὶ συνωμοσίας κατὰ τῶν καθεστώτων, διόλου πλέον δὲν ἐδίστασα ὅτι τὸν πλάνον αὐτὸν τὸν διέπει χεῖρ ἀφανής, διευθύνουσα σχέδιον καταχθόνιον, ὅτι ἡ τελευταία εἰς τὴν Μεσσηνίαν περιοδεῖα τοῦ ἥτο δοκιμασία ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν λαῶν, τείνουσα νὰ τοὺς προετοιμάσῃ εἰς τολμήματα ἀπονενοημένα καὶ ὅτι στηριζόμενος εἰς τὴν ὑποδοχὴν, ἥς ἔτυχεν ἐνταῦθα κατὰ τὸν Ὀκτώβριον καὶ πιστεύων ὅτι θὰ εὕρῃ πάλιν ἐνθουσιῶντας τοὺς ὄχλους θ' ἀπευθυνθῇ ἐκ νέου εἰς Καλάμας διὰ νὰ προχωρήσῃ ἐντεῦθεν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ Νομοῦ, ἀνάπτων τὴν πυρκαϊάν τῆς στάσεως.» Οἱ ὑποκινηταὶ οὗτοι, οἵοι δὴποτε καὶ ἂν ἦσαν δὲν ἠρκοῦντο ν' ἀποδίδωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν σκοποὺς καὶ σχέδια βέβηλα ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ παντοῖα ἄλλα διέδιδον ἱκανὰ νὰ παροξύνωσι τὸν λαόν. Οἱ κάτοικοι τῆς Λακωνίας χάρις εἰς τὴν πτωχείαν τῆς ἐαυτῶν χώρας ἴσως δὲ καὶ ἐκ παλαιᾶς συνηθείας ἔχαιρον φορολογικὰ τινα προνόμια, ἐφ' οἷς ἐπῆρνοντο. Περὶ τούτου γράφει τὰ ἐξῆς ἐν τῇ ἐκθέσει του ὁ εἰρημένος νομάρχης : «Ἡ Μάνη δὲν εἶνε εἰς ἰσορροπίαν μὲ τὸ λοιπὸν κράτος ὡς πρὸς τὰ δημόσια βάρη, ἂν καὶ ἔχῃ εὐφόρους καὶ προσοδοφόρους δήμους εἰς τε τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν μέρος. Εἰς τὸ τραχύ καὶ ἄγονον αὐτῆς μέρος ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς μὴ εὐάριθμος δὲν ζῇ βίον βιωτόν· ἐκεῖ καὶ τὰ ἦθη εἶνε ἀγριώτερα, ἢ ἀγρία φύσις δημιουργεῖ οὕτως εἰπεῖν τὰς κακὰς ἔξεις. Τὸ μέρος τοῦτο τῶν κατοίκων εἶνε ἀνάγκη νὰ βελτιωθῇ πρὸ πάντων οἰκονομικῶς καὶ νὰ λάβῃ βαθμηδὸν ἡθικὴν ἀνατροφὴν. Τὸ εὐφορον μέρος τῆς Μάνης νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰ δημόσια βάρη, διὰ νὰ αἰσθανθῶσιν οἱ κάτοικοι τὰ ἀγαθὰ τῆς ἰσότητος πρὸς τὴν λοιπὴν κοινωνίαν καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς σωτηρίου ἰσχύος τῶν νόμων· νὰ παύσωσι δὲ ἀπὸ τοῦ νὰ πλανῶνται εἰς τὰς ιδέας τῆς ἐξαιρετικότητος καὶ τῶν προνομίων, αἵτινες σταματῶσι τὴν πρόοδόν των πρὸς τὸν πολιτισμόν.» Ἰσως τῷ ὄντι ἡ ιδέα αὕτη ἡ διατυπωμένη παρὰ τοῦ νομάρχου ἐνυπῆρχεν ἐν τῷ νῷ τινων τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν, ἀσπαστῇ κατ' ἀρχὴν ὅπως μὴ ὑπάρχωσιν ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις βλαβεραὶ καὶ ἄδικοι ἐξαιρέσεις· ἀλλ' οἱ σπερμολόγοι διέδιδον ὅτι ἐπικεῖται ἄμεσος ἐν Λακωνίᾳ ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, τοῦτο δὲ ἐτάραξε καὶ παρώργισεν οὐκ ὀλίγον τοὺς κατοίκους.

Τοιοῦτον εὖρεν ἔδαφος ὁ Παπουλάκης ἐν Λακωνίᾳ, ἐπόμενον δὲ ἥτο οἱ λόγοι του νὰ σχῶσιν

ἐξαιρετικὰ ἀποτελέσματα. Ὁ πονηρὸς μοναχὸς ἐγίνωσκε βεβαίως τὴν αὐτόθι κατὰστασιν τῶν πνευμάτων ἐκ τῆς πρώτης του περιοδείας, ἤρ-
χετο δὲ προβλέπων τὴν ἐπικειμένην κατ' αὐτοῦ
στάσιν τῆς ἐξουσίας μετ' σχέδιον προδιαγεγραμ-
μένον, εἰς οὗ τὴν πραγματοποιήσιν προέβη
ἀπροκαλύπτως ἐνθαρρυνθεὶς καὶ ἐπαρθεὶς ἐκ τῆς
ἐξαιρετικῶς ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς ἧς ἔτυχεν.
Οὐδέποτε οἱ λόγοι τοῦ μοναχοῦ ὑπῆρξαν μάλ-
λον τολμηροὶ καὶ ἀπροκάλυπτοι· καὶ αὐτὰς τὰς
μεταφορικὰς ἐκφράσεις καὶ τοὺς ὑπαινιγμούς εἰς
οὓς ἐνησμενίζετο ἄλλοτε παρήτησε προτιμῶν
τὴν σκανδαλώδη κυριολεξίαν. Μὴ ἀκούμενος
ὅμως εἰς τοῦτο δὲν ὤκει καὶ ἀπειλὰς νὰ ἐκφέρῃ
κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατὰ τῶν διωκτῶν
ἐν γένει καὶ ἐναντίων του.

Ἀνεμάσσα πάντοτε τὰ αὐτὰ περὶ τῶν Δικασ-
τηρίων, περὶ τῆς ἐκπαίδευσως, περὶ τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου, περὶ τῆς Ἀγγλίας κλπ. «Εἰς τὰ μέρη
ὅπου ἐκήρυξε, γράφει ὁ Ἐπαρχος Γουθεῖου πρὸς
τὸν Νομάρχην Λακωνίας, τὰ κηρύγματα τοῦ
περιεστρέφοντο πάντοτε κατὰ τῆς Ἱερᾶς Συνό-
δου, κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Δημοτικῶν σχο-
λείων κατὰ φίλης τινὸς Δυνάμεως· ὅτι θέλει με-
ταβῆ εἰς Ἀθήνας μετ' 20 χιλιάδας ἀνθρώπων,
ὅτι ἐπὲρ αὐτοῦ εἶρε ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν
ὅπου περιῆλθε κτλ.» Μοναχὸς τις ὀνόματι Διο-
νύσιος παρακολουθήσας τὸν Χριστόφορον καθ'
ἅπασαν τὴν εἰς Λακωνίαν περιοδείαν του συλ-
ληφθεὶς καὶ ὑποβληθεὶς εἰς ἀνάκρισιν ἐν Σπάρτῃ
ἐνώπιον τοῦ ἀναπληροῦντος τὸν Νομάρχην Λα-
κεδαιμόνος γραμματέως, κατέθηκεν ὅτι: «Ὁ
Χριστόφορος ἔλεγεν ὅτι εἰς μάτην κοπιᾶζουσιν καὶ
τὸν κυνηγοῦν διότι δὲν πιάνεται· ὅταν θέλῃ ὁ
Κύριός του, τότε θὰ πιασθῇ, καὶ δὲν ἦλθεν ἡ
ᾠρα. Ὅτι ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου πλησιάζει.
Ὅτι ἔχουν δύο θρησκείας καὶ δύο παπᾶδες ὁ
βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα, καὶ ὅτι νὰ βγάλουν
τὸ Εὐαγγέλιον ἀπὸ τὰ Δικαστήρια. Τότε καί-
ποιος Φιλιππίδης τοῦ εἶπεν ὅτι χαλοῦν οἱ νόμοι
καὶ ὁ Χριστόφορος εἶπεν ὅτι οἱ νόμοι εἶνε τῶν
Ἑγγλέζων». Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ βουλευτοῦ
Σ. Κοπανίτσα, ὁ Χριστόφορος παρήγγειλεν εἰς
τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτὸν νὰ διαλυθῶσιν ὡς
συγκομίσωσι τὰ γεννήματα τῶν, νὰ συνέλθωσι
δὲ πάλιν μετὰ 40 ἡμέρας διὰ νὰ ὑπάγωσιν
ὁμοῦ εἰς Καλάμας καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταν-
τινοῦπολιν, τὴν ἐξήγησιν δὲ τῆς παραδόξου
ἐπαγγελίας ταύτης θὰ ἴδωμεν βραδύτερον. Ὁ
νομοίατρός Μεσσηνίας Δ. Ἀθανάκης δι' ἐπι-
στολῆς αὐτοῦ ἐκ Μελιγαλᾶ ἀπὸ 12 Ἰουνίου
1852 πρὸς τὸν Νομάρχην Μεσσηνίας ἀνήγγελ-
λεν ὅτι: «δυσὶ Λάκωνες ὄχι εὐτελοὺς καταστά-
σεις περιφέρονται εἰς τὰ χωρία τῶν παρακειμέ-
νων δήμων ἀπόστολοι τοῦ Χριστοφύρου προε-
τοιμάζοντες τοὺς λαοὺς διὰ τὴν ἐντὸς τοῦ μη-

νὸς τούτου ἱερὰν ἐκστρατείαν ὑπὲρ τῆς πίστεως·
τοὺς ἐκδιάζουσιν νὰ συγκομίσωσι ταχέως τοὺς
καρπούς των καὶ νὰ ἐτοιμασθῶσι διὰ μακρὰν
ὁδοιπορίαν ὅτι ὁ Παπουλάκης εὐρίσκεται προ-
φυλαγμένος εἰς τὴν Μανὴν περιμένων νὰ σηκω-
θῶσι καὶ ἄλλοι καὶ νὰ ἐλθῶσι καὶ τῆς Ῥωσ-
σίας αἱ δυνάμεις καὶ τὰ βοηθήματα, νὰ μὴ
πιστεύουν δὲ ὅτι οἱ Μανιάται μετενόησαν καὶ
εἶνε μετὰ τὴν Κυβέρνησιν· τοῦτο τὸ κάμνουν διὰ
νὰ πείσουν καὶ νὰ ὠφεληθῶν ἀπὸ καιρὸν. Οἱ
ἀπόστολοι οὗτοι ἦσαν εἰς τὸ χωρίον Μπούγα
Κωνσταντίνους, ἐκεῖθεν μετέβησαν εἰς Γαράντσα
καὶ ἀπ' ἐκεῖ λέγουσιν ὅτι θὰ μεταβοῦν εἰς τὰ χω-
ρία τῆς Τριπόλεως καὶ Σουλιά.» Καὶ ἀπεδεί-
χθη μὲν ὅτι οἱ ἀπόστολοι οὗτοι, ἐξ ὧν εἰς ἥτο
ὁ ἰδιαιτέρος ἀγωγιάτης τοῦ Χριστοφύρου, δὲν εἶ-
χον τὴν ἐπιστημότητα, ἣν ἀπέδωκεν αὐτοῖς ὁ
ιατρός· αἱ σπερμολογίαι των ὅμως ἀποδεικνύουσι
τινὲς ἰδέαι ἐπεκράτους μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν τοῦ
Χριστοφύρου καὶ ὁποία εὐρύτης καὶ σημασία
ἀπεδίδετο παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων εἰς τὸ κίνημα.
Ἀφορμὴν εἰς μίαν τῶν ἀστείωτάτων μωρολο-
γιῶν τοῦ Χριστοφύρου παρέσχε καὶ ἐν περιέργῳ
τυπογραφικῷ λάθῳ. Ἀνεκάλυψεν εἰς ἐν ἀντί-
τυπον τῆς Ὀκτωήχου, ἀγνωστὴ ποίαις ἐκδόσεως,
ὅτι εἰς τὸ γνωστὸν τροπάριον «Ἀγγελικαὶ δυνά-
μεις ἐπὶ τὸ μνημῶς σου καὶ οἱ φυλάσσοντές σε
ἀπενεκρώθησαν» ἡ λέξις ἀγγελικαὶ, ἀφαιρέθεν-
τος ἐκ τυπογραφικῆς βεβαίως ἀβελειᾶς τοῦ ε,
μετεβλήθη εἰς ἀγγλικά. Κατὰ τὸν Παπουλάκη
τὸ τοιοῦτο δὲν ἦτο τυπογραφικὸν λάθος, ἀλλὰ
ἐπίβουλος ἐνέργεια τῶν Ἀγγλῶν, τῶν Λουθη-
ροκαλβίνων, τῶν ἐχθρῶν τῆς Ὀρθοδοξίας, οἵ-
τινες ἐπεχείρουν νὰ διαστρέψωσι τὰ ἱερὰ τῆς ἐκ-
κλησίας βιβλία ἵνα καὶ διὰ ταιούτων μέσων δια-
δώσωσι τὰς αἰρετικὰς δοξασίας των, ἔφερε δὲ
τὸ ἀντίτυπον τοῦ σατανικοῦ βιβλίου μεθ' ἐαυ-
τοῦ καὶ τὸ ἀνεγίνωσκεν εἰς ἐπήκοον τοῦ ἀπαι-
δεύτου ὄχλου, μετὰ σεβασμοῦ ἀκρωμένον τὰς
ἐρεσχελίας του. Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ νομάρχου
Μεσσηνίας ἀναφέρεται καὶ ἄλλη παρομοία αἰ-
τίσις τοῦ Χριστοφύρου περὶ τῆς φράσεως «αἰ-
νεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν» μεταβληθεί-
σης παρὰ τῶν αὐτῶν δολίων ἐχθρῶν τῆς θρη-
σκείας εἰς «ἀρνεῖτε» εἰς ἄλλο ἐκκλησιαστικὸν
βιβλίον. Ἀλλὰ τὸ ἀνόητον αὐτὸ ἀρνεῖτε, τὸ
ἐλέγχον τὴν παχυλὴν ἀγραμματοσύνην τοῦ κή-
ρυκος δὲν ἔχει τὴν ὁμολογουμένως περιέργον
ιδιότητα ἣν ἡ σύμπτωσις ἀπέδωκεν εἰς τὰς «ἀγ-
γλικὰς δυνάμεις». Σημειωτέον ὅτι περὶ τοῦ τυ-
πογραφικοῦ τούτου λάθους διεξήχθη καὶ ἐπίση-
μος ἀλληλογραφία, τοῦ νομάρχου Λακωνίας
πέμφαντος ἀντίτυπον τῆς αἰρετικῆς Ὀκτωήχου
εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅπερ πάλιν
διεβίβασε τὸ ἀντίτυπον εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν
Ἐκκλησιαστικῶν.

Ἡ ὑποστήριξις ἦν παρέσχεν εἰς τὸν Χριστόφορον ὁ λαὸς τῆς Λακωνίας ἔνθερος ἐξ ἀρχῆς οὕσα κατέστη βαθμηδὸν μανικὴ, φρενιτώδης καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ ἀκρότατα τῆς παραφορᾶς ὅρια κατὰ τὰς τελευταίας τῆς περιουσίας του ἡμέρας, ὅτε ὁ κῆρυξ ἀκαταδίωκτος εἰσέτι περιήρχετο θριαμβευτικῶς ἀπὸ κώμης εἰς κώμην παρακολουθούμενος ὑπὸ πολυαριθμοῦ στίφους ἐνόπλων ὁπαδῶν. Οἱ ὁπαδοὶ οὗτοι ἀπετέλουν εἶδος σωματοφυλακῆς, πανταχοῦ παρακολουθούσης τὸν προφήτην, παρεκτός ὅμως αὐτῶν εἰπετο καὶ πολυαριθμὸς ἐπίσης ἀκολουθία γυναικῶν καὶ παίδων καὶ ἀνδρῶν προσέτι ἀόπλων, οἵτινες ἐγκαταλείψαντες τὰς ἑαυτῶν ἐργασίας περιεφέροντο μετὰ τοῦ κήρυκος εἰς τὰ διάφορα τῆς χώρας μέρη. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁπαδῶν παρήλασσαν ἀναλόγως πρὸς τὰς περιστάσεις. Εἰς τὸ Προάστειον, χωρίον τοῦ δήμου Καρδαμύλης, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Ἐπαρχοῦ Οἰτύλου, μετέβη ὁ Χριστόφορος συνωδευόμενος ὑπὸ 300 περιποῦ ὀπλοφόρων. Εἰς τὸ χωρίον Λαγκάδα ἡ δημοσία δύναμις, πεμφθεῖσα πρὸς καταστολὴν τῶν ταραχῶν εὗρεν αὐτὸν περιφρουρούμενον ἀπὸ 150 ἐνόπλων ἐκ Κολοκυθίου, οἵτινες, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ αὐτοῦ ἐπαρχοῦ, ἀποτελοῦσιν ὅπου καὶ ἂν περιέρχωνται πανταχοῦ τὴν κυρίαν φρουράν του» καὶ ἀπὸ 4 χιλιάδας λαοῦ. «Ὅτε ἐκ Προαστείου διηυθύνθη εἰς Πηγάδια τοῦ δήμου Ἀβίας, παρεκκολουθεῖτο ὑπὸ 2500-3000 λαοῦ. Εἰς Μαυροβούνιον δὲ οἱ περὶ αὐτὸν συνηγμένοι ἀνῆρχοντο κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν ἀρχῶν εἰς ἐξακισχιλίους. Ὁ ἑπαρχὸς Γυθείου ἔγραφεν ἀπὸ 14 Μαΐου πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἑσωτερικῶν: «Μὴ σᾶς φαίνεται, ἐκλαμπρότατε, παράξενον διότι δὲν συνελήφθη μέχρι τοῦδε, καθότι δὲν ἐπρόκειτο λόγος περὶ συλλήψεως ἐνός, ἀλλὰ περὶ χιλιάδων ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ἀνοήτων, περιφρουρούντων αὐτὸν μανικῶς, προταττομένων τῶν κατὰ χωρία ἱερέων καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἀσίνης.» Τὸν ἐνθουσιασμὸν δὲ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ πλήθους περιγράφει λεπτομερέστερον ἐν ἄλλῃ ἐκθέσει ὁ αὐτὸς ἑπαρχὸς μετὰ τὸ σκολιὸν συντακτικόν του ὕψος ὡς ἐξῆς: «Εἰς ὅσα μέρη εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην περιῆλθε μέχρι χθὲς ὅπου ἀνεχώρησεν ἐσυνωδευέτο μετὰ πλῆθος λαοῦ τῶν ἐπαρχιῶν Οἰτύλου καὶ Γυθείου, μὴ ὑπακούων (sic) ὁ ἀμαθέστατος οὗτος λαὸς οὔτε εἰς δῆμαρχον οὔτε εἰς ἄλλην τινὰ ἀρχήν, καθότι ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ κάμῃ μικρὰν παρατήρησιν περὶ τοῦ ἀγύρτου τούτου ἀμέσως ἀνεθεματίζετο ἀπὸ τὸν παρακολουθοῦντα τὸν λαοπλάνου ὄχλον καὶ ὑπὸ τῶν ἱερέων, καὶ ἐπεσωρεύοντο πέτραι κατ' αὐτοῦ πρὸς μνήμην τοῦ ἀναθεματίσματος, κατὰ τὸ λακωνικὸν ἔθιμον, κινδυνεύουσα καὶ αὕτη ἡ ζωὴ του. Οὕτω λοιπὸν καὶ ἂν ὑπῆρχόν τινες μεταξὺ τῶν δημοτῶν, ὡς

εἴπομεν, νὰ εἰποῖσι τι κατὰ τοῦ λαοπλάνου, δὲν ἐτόλμησαν νὰ προφέρωσι λέξιν κατ' αὐτοῦ διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους. Τοιαύτη θρησκομανία ἐκυρίευσεν τὸν λαὸν τούτον ὑπὲρ τοῦ κακούργου, ὅπου καὶ ἀναφανδὸν τὸν ἐκήρυττον ὡς προφήτην Ἠλίαν, λέγοντες γυναῖκες καὶ ἄνδρες ὅτι εὐχαρίστως χύνουσι καὶ τὸ αἷμά των ὑπὲρ αὐτοῦ καθότι καλῶς πιστεύουσιν ὅτι θὰ ὀνομασθῶσιν ἐπομένως μάρτυρες.» Προσμαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ δῆμαρχος Καρδαμύλης δι' ἐπιστολῆς πεμφθείσης βραδύτερον πρὸς τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων ὅτι οἱ παρακολουθοῦντες τὸν Χριστόφορον τότε ἐξακισχιλίοι ὡμολόγουν ἀναφανδὸν ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ θυσιασθῶσιν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Καὶ δὲν ἦτο μόνον ὁ ἀμαθὴς καὶ ἀπαιδαγώγητος ὄχλος ὁ τὸσον ἐνθουσιωδῶς κηρυσσόμενος ὑπὲρ τοῦ Παπουλάκη, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ κληρὸς ἐπρωτοστάτει δίδων τὸ παράδειγμα εἰς τὰς τοιαύτας ὀχλαγωγικὰς ἐπιδείξεις. Σύσσωμον σχεδὸν τὸ ἐν Λακωνίᾳ ἱερατεῖον, ἀπροκαλύπτως συνετάσσετο μετὰ τοῦ κήρυκος ἀψηφοῦν τὰς διαταγὰς τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ παρακοῦν τὰς παραινέσεις τῆς Συνόδου. Οἱ ἱερεῖς συνώδευον τὸν προφήτην εἰς τὰς ἐκδρομάς του, ὑπεδέχοντο αὐτὸν διὰ πανηγυρικῆς κωδωνοκρουσίας καὶ ἐν γένει προσέφερον πρὸς αὐτὸν πᾶσαν τιμὴν καὶ ἐνδείξιν σεβασμοῦ, ὑπεκκαίοντες δὲ τὸν ζῆλον τοῦ πλήθους ἀφώριζον καὶ ἀνεθεματίζον τοὺς διώκτας τοῦ ἁγίου ἀνδρός. Τοῦ κινήματος τούτου προέστατο κατ' ἀρχὰς ὁ ἐπίσκοπος Ἀσίνης, μίᾳς τῶν ὑπαρχουσῶν πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Κράτους ἐν Λακωνίᾳ ἐπισκοπῶν. Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος, Μακάριος ὀνόματι, γέρων καὶ μὴ διακρινόμενος οὐδ' ἐπὶ μαθήσει οὐδ' ἐπὶ νοημοσύνῃ πάνυ προθύμως κατ' ἀρχὰς ἀνεγνώρισε τὴν ἁγιότητα τοῦ Χριστοφόρου καὶ ἐπεδοκίμασε τὰς δοξασίας του, ἐδέξιώθη δὲ μάλιστα αὐτὸν τὸ πρῶτον μετὰ πολλῆς ἐπιστημότητος περιβεβλημένος τὴν ἀρχιερατικὴν του στολὴν καὶ περιστοιχιζόμενος ὑπὸ ἱερέων καὶ διακόνων. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ υπερβάλλων ἐνθουσιασμὸς τοῦ παλίου παιδὸς — τὸ ἐπίθετον τοῦτο σημειωτέον ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὸν τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα — ἐπισκόπου δὲν ἦτο ὅλως ἄμοιρος ἰδιοτελείας, διότι ὁ Παπουλάκης ἢ πιθανώτερον οἱ ὑποκινηταὶ Φιλορθόδοξοι κολακεύοντες τὴν ὀψίαν φιλοδοξίαν του ὑπέσχοντο αὐτῷ νὰ τὸν ἀνακηρύξωσι Πατριάρχην τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, δεδόντες ἀνακαινιζομένης καὶ διοργανουμένης συμφώνως πρὸς τὰς δοξασίας τοῦ Χριστοφόρου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ. Πλὴν ἡ ὑποστήριξις τοῦ γέροντος Ἀσίνης καὶ ἡ φρεναπάτη τῶν περὶ πατριαρχίας ὀνείρων μικρὸν διήρκεσεν· ἐπειδὴ ἄμα ὡς ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν

ἀποφασιστικά μέτρα καὶ αἱ ἐπιτόπιοι ἀρχαὶ ἀπέτειναν ἐντόνους καὶ αὐστηρὰς ἐπιπλήξεις πρὸς τὸν παρεκτραπέντα ἱεράρχην, οὗτος φοβηθεὶς οὐ μόνον ἀπέστη ἀπὸ πάσης πρὸς τὸν ὀχλαγωγὸν προστασίας, ἀλλὰ καὶ σφοδρὸν ἐπιτίμιον ἐξέδωκε κατὰ τῶν ὁπαδῶν του, ἔχον ὡς ἐξῆς :

«Εὐλαθέστατοι ἱερεῖς καὶ τίμιοι Γέροντες καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τοῦ Δήμου. Χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ καὶ εὐλογία καὶ συγχώρησις.

«Ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰς διαφόρους διδασχὰς τοῦ μοναχοῦ Χριστοφόρου εἰς τὰς ὁποίας παρευρέθητε ἔγειναν διάφορα παράλογα ἀναθέματα καὶ ὅροι μεταξὺ σας, σὰς λύομεν ὅλων τούτων καὶ σὰς συγχωροῦμεν. Σὰς προτρέπομεν δὲ τοῦ λοιποῦ νὰ μὴ δώσητε τὴν παραμικρὰν προσοχὴν καὶ ἀκρόασιν εἰς τὰς τοιαύτας διδασχὰς, εἴαν τυχὸν ἤθελον σὰς παρουσιασθῶσιν, ὡς ἀντιβαινούσας εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμους καὶ εἰς τὰς θρησκευτικὰς βάσεις μας καὶ ὡς ἐν μέρει σαθρὰς, ἀνοικεῖους καὶ σκανδαλώδεις. Ὅστις δὲ τυχὸν ἤθελε παρακούσει τ' ἀνωτέρω, τὸν ἔχομεν ἀφωρισμένον, κατηραμένον καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτον, νὰ ἔχῃ δὲ καὶ τὰς ἀράς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ Θεοφώρων ἁγίων Πατέρων.

Ἐγένετο ἐν Λάγκᾳ τὴν 23 Μαΐου 1852.

«Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀσίνης
(ΜΑΚΑΡΙΟΣ).

Ἐκ τοῦ περιέργου τούτου ἐγγράφου μανθάνομεν καὶ ἕτερον τι ἐνδεικτικὸν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ ὑπὲρ τοῦ Παπουλάκη καὶ τῆς συμμοτοχῆς τοῦ κλήρου, τοὺς ὅρους δηλαδὴ τοὺς γενομένους περὶ ὑπερασπίσεως τοῦ πνευματεφόρου κήρυκος καὶ ἐπικυρωθέντας βεβαίως δι' ἱεροπραξίας, ἀφοῦ ὁ ἐπίσκοπος ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ τοὺς λύσῃ, προσεπικαλούμενος καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν 318 Θεοφώρων Πατέρων.

Ἐπίσης θερμὴν συνδρομὴν παρέσχον εἰς τὸν Χριστόφορον πολλοὶ τῶν προκρίτων τοῦ Νομοῦ καὶ ἀρκετοὶ δημοτικοὶ ἄρχοντες. Τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν καὶ δολιώτατα ἐπολιτεύθησαν, καθότι ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς προσεποιούντο ὅτι ὑπεῖχον εἰς τὰ παραγγέλματα τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν καὶ ἐβόηθον ὅτι ἐν αὐτὰς εἰς τὰς γενομένας πρὸς σύλληψιν τοῦ μοναχοῦ ἐνεργείας τῶν, κρυφίως παρεῖχον εἰς τὸν καταδιωκόμενον πᾶσαν συνδρομὴν καὶ ἐπιτηδείως ἐματαιώνων πᾶσαν ἐνέργειαν. Ἀστειότατον ἰδίως εἶνε τὸ μέρος ὅπερ διεδράματίσε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἰς τῶν ἐν Λακωνίᾳ δημοτικῶν ἀρχόντων. Οὗτος εἰς τὰ ἐγγράφα του καὶ τὰς ἰδιαιτέρας του ἐπιστολάς φαίνεται κατεχόμενος ὑπὸ ἱερᾶς ἀγανακτήσεως κατὰ τοῦ λαοπλάνου Χριστοφόρου καὶ ἐκδηλοῖ μὲ μελοδραματικὴν σχεδὸν ἔμφασιν τὴν πρὸς τὸν Θρόνον καὶ τὴν κυβέρνησιν ἀφοσίωσιν του,

ἐτέρωθεν δὲ ἐξ ἀναμφισβητήτων μαρτυριῶν ἐξάγεται ὅτι εἶχε μεριμνήσει νὰ κρύψῃ τὸν καταδιωκόμενον μοναχὸν εἰς τὴν οἰκίαν συγγενοῦς του καὶ ὅτι τόση μάλιστα ἦτο ἡ πρὸς τὸν ἄνδρα στοργή του, ὥστε τακτικῶς ἐφρόντιζε νὰ πέμπῃ πρὸς αὐτὸν τροφὰς ἐκλεκτὰς καὶ ὁπώρας, ἰδίως κεράσια, καθιστῶν ὅσον τὸ δυνατόν ἀνετόν καὶ εὐφρόσυνον τὸν ἐκούσιον περιορισμὸν τοῦ ἁγίου κήρυκος.

Ἄλλ' ἡ κυρία δύνάμις τοῦ Παπουλάκη ἐνέκειτο εἰς τὸ γυναικεῖον στοιχεῖον αὐτὸ ἀπετέλει τὴν ἀληθῆ ἰσχύν του, αὐτὸ ἐξῆπτε τὸν φλογερὸν ἐνθουσιασμόν, αὐτὸ διετῆρει ἀμείωτον τὴν μαχηγανειάν, ἣν ὁ πονηρὸς καλόγηρος ἐξήσκει ἐπὶ τοῦ πλήθους. Εἶδομεν ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἔτι τοῦ σταδίου του τὸ γυναικεῖον φύλον φύσει εὐλαθέστερον καὶ ἐξ ἀγωγῆς δεισιδαιμονέστερον ἐκηρύχθη πανταχοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ, κατανοῶν δὲ ὁ μοναχὸς τὸ ὄφελος ὅπερ ἐκ τῆς τοιαύτης ἀφοσιώσεως ἤρυετο, ἐπιτηδείως ὑπέθαλπε τὰ αἰσθημάτων καὶ τὰς προλήψεις τῶν γυναικῶν. Ἄλλ' ἂν ἄλλαχού ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ γυναικεῖου φύλου ὑπῆρχε μέγας, ἐν Λακωνίᾳ ἀναπτυχθεὶς ἔτι μᾶλλον ἐκ καιρικῶν καὶ ἐπιτοπίων περιστάσεων κατήντησε φρενίτις, ἀκατασχέτως πολλὰκις ἐκδηλωθεῖσα. Αἱ γυναῖκες δὲν ἤρκοῦντο νὰ προστρέχωσιν εἰς τὰς διδασχὰς του, νὰ ἐκτελῶσιν ἀπαρεγκλίτως τὰς ἐντολάς του, νὰ κηρύττωσι διαπυσίως τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν θαυματουργὸν δύνάμιν τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ παρηκολούθουν αὐτὸν βασιτάζουσαι εἰς τὰς ἀγκάλας τὰ βρέφη των εἰς μακρινὰς πορείας, ὑφιστάμεναι κακουχίας ὑπερτέρας τῶν δυνάμεων τοῦ φύλου των. Ὁ ζῆλος ἐξώθει αὐτὰς εἰς τὰ ἔσχατα καὶ εἰς περιστάσιν τινα αἱ Λάκαιναὶ αὐταὶ μετεβλήθησαν εἰς ἀληθεῖς Μαινάδας. Ὅτε κατὰ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Μαΐου ἡ δημοσία δύνάμις ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἀξιωματικῶν τινων μετέβη εἰς τὸ χωρίον Λαγκάδα τοῦ δήμου Λεύκτρου ὅπως συλλάβῃ τὸν ταραξίαν μοναχόν, οὗτος καίπερ περιτοιχιζόμενος ὑπὸ πολυαριθμοῦ σωματοφυλακῆς, τὴν συνδρομὴν τῶν γυναικῶν πρῶτον ἐπεκαλέσθη. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτόπτου ὁ Παπουλάκης ἐννόησας τοὺς σκοποὺς τῶν προσερχομένων ἀνεβόησε : «Ποῦ εἰσθε, γυναῖκες μου ;» Καὶ παραχρῆμα αἱ γυναῖκες ἐπέπεσον ὡς μαινόμεναι κατὰ τῶν ὀργάνων τῆς δημοσίας τάξεως μετὰ λίθων καὶ βόπάλων καὶ δεινῶς ἐκακοποίησαν τινὰς ἐξ αὐτῶν. Αἱ γυναῖκες ἐτάσσοντο εἰς τὴν πρῶτην γραμμὴν κατὰ τὰς ὀχλαγωγίας, αὐταὶ προεπορεύοντο εἰς τὰς ἐκδρομάς, ἐξετέλουν δὲ καὶ ἔργα ἀγγελιαφόρων κομίζουσαι τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰ ἀγγέλματα τοῦ κήρυκος πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ὁμόφρονας, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ νομάρχου Λακωνίας. Ἀλλὰ τὸ μὴ περαιτέρω τοῦ μανικοῦ φανατισμοῦ τῶν γυναικῶν

παριστᾶ τὸ ἐξῆς τραγικὸν συμβάν, ἐπιβεβαιούμενον καὶ ὑπὸ τῶν δημοσίων ἐγγράφων. Κάποιός τις τοῦ χωρίου Ἀλτομυρὰ τοῦ δήμου Ἀβίας ὀνόματι Καλόγηρος Ψαρέας μετέβη εἰς Κάμπον, κατὰ τὰς ἡμέρας καθ' ἃς τὰ βασιλικά στρατεύματα κατεδίωκον τὸν Παπουλάκην καὶ ἐπέκειτο ἡ σύλληψις αὐτοῦ. Ἐντυχὼν ἄλλους Λάκωνας ἐκεῖ συνωμίλησε μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ καταδιωκομένου κήρυκος καὶ ἐπειδὴ ἔνεκα τῆς δραστηριότητος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεργείας ὁ ἐνθουσιασμός τότε εἶχεν ὁπωσοῦν καταπέσει, ἤκουσε περὶ αὐτοῦ κρίσεις λίαν δυσμενεῖς καὶ πληροφορίας ὅλως ἀπαρδούσας πρὸς τὴν φήμην τῆς ἀγιότητός του. Ἡ πεποίθησις τοῦ Ἀλτομυριανοῦ ἐκλονίσθη καὶ τὴν ἐσπέραν ἐπιστρέψας εἰς τὸν οἶκόν του, ἐπανέλαβε τὰς κρίσεις ἃς εἶχεν ἀκούσει καὶ τοὺς δισταγμούς του· ἡ σύζυγός του ὅμως, ἥτις ἦτο ἐκ τῶν ἐνθερμοτάτων ὁπαδῶν τοῦ Χριστοφόρου ἀκούσασα τὰς βλασφημίας ἐκείνας ῥήσεις ἐπέπεσεν ὡς τίγρις κατὰ τοῦ συζύγου τῆς καὶ συλλαβοῦσα αὐτὸν ἐκ τοῦ λαιμοῦ τὸν ἐσφιγγεν ἰσχυρῶς. Ὁ Ψαρέας κατ' ἀρχὰς ἐνόμισεν ὅτι ἡ σύζυγός του ἡσταιεύετο· ὅτε ὅμως ἐκ τῆς θηριώδους ἐκφράσεως τῆς μορφῆς τῆς καὶ ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς πίεσεως ἐνόησεν ὅτι ἐκείνη ἐσκόπευε νὰ τὸν πνίξῃ, ἔσυρε τὸ πιστόλιόν του καὶ πυροβολήσας τὴν ἐφόνευσεν.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ κατὰ τὴν Λακωνίαν ἀναπτυχθεὶς παραφθορὰ καὶ ἀκράτητος ὑπὲρ τοῦ Παπουλάκη ἐνθουσιασμός, ὃν μάρτυς αὐτόπτης, ὁ μοίραρχος Κουτσογιανόπουλος παριστᾶ ὡς ἐξῆς ἐν τινὶ ἐγγράφῳ του: «Ὁ ἄπλοῦς λαὸς τῆς Λακωνίας οὐτε κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Ἰβραήμης ἐζήτησε νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Λακωνίαν δὲν ἔδειξε τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν ὅσον τώρα ὑπὲρ τοῦ κακούργου Χριστοφόρου καὶ ἔμεινα, βεβαιωθῆτε, ἐκστατικὸς ὅπόταν εἶδα γέροντας, ἄνδρας, γυναῖκας, ἱερεῖς, παιδιὰ καὶ κοράσια δίδοντας ἀφορμὴν διὰ νὰ φονευθῶσιν πρὸς τὸν σκοπὸν ν' ἀγιάσωσιν». Τὰς διαθέσεις ταύτας τοῦ λαοῦ τῆς Λακωνίας κατανόησας ἀμέσως ὁ κῆρυξ, ὅστις δὲν ἐσπερεῖτο νοημοσύνης ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ πονηρίας, ἐπιτηδεύει· ὑπέθαψε καὶ ἐξεμεταλλεύθη. Πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς ἑαυτοῦ ὑπολήψεως κατέφυγε μάλιστα καὶ εἰς μέσα ἀγυρτικὰ αὐτόχρημα, ἅτινα δὲν μετεχειρίσθη ἀλλάχου πρότερον, ἵσως διότι δὲν εἶχε παραστῇ ἡ ἀνάγκη· διέδιδεν ὅτι συνωμίλει μετὰ τῆς Θεοτόκου, ὅτι ὁσάκις ᾔθελεν ἐγίνετο ἄφαντος ὡς ὁ Ἥλιος ἀνερχόμενος εἰς οὐρανούς· ἐπὶ πυρίνου ἄρματος καὶ προσεπάθει διὰ τοιούτων θαυματουργικῶν τεχνασμάτων νὰ ἐξάπτῃ τὴν χυδαίαν εὐπιστίαν τοῦ ὄχλου. Εἰς τὸν ναὸν χωρίου τινός, ἐκλείσθη μόνος, βέβαιος δὲ ὢν ὅτι τὸ ἐξ ὁστάμενον πλῆθος τὸν κατεσκόπευεν ἀπὸ τὰς ρωγμὰς τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων, ἐπλησίασε μετὰ δακρύων εἰς τὴν εἰκόνα

τῆς Θεομήτορος καὶ ἀφοῦ προσηυχῆθη ἐπὶ τινὰ ὥραν, ἔτεινε τὸ οὖς ὥσανεὶ ἡκροᾶτο τί ἔλεγεν αὐτῷ ἡ εἰκὼν. Εἰς δὲ τὸ χωρίον Πηγάδια, ἀφοῦ διενυκτέρευσε ἐκεῖ, προσεκάλεσε τὸ παρακολουθοῦν αὐτὸν πλῆθος καὶ ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὸ ὅτι θέλει ἀναληφθῇ, μετὰ τοῦτο δὲ ἀναβάς εἰς τινὰ οἰκίαν ἐγένετο ἄφαντος, οἱ δὲ Λάκωνες πεισθέντες εἰς τὸ θαῦμα τῆς ἀναλήψεως, διεσκορπίσθησαν ἐπιστρέψαντες εἰς τὰ ἴδια. Ὅτε δὲ εἶδε τὴν δύναμιν τοῦ ἐπαρκῶς στερεωθεῖσαν καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνθουσιασμός τοῦ λαοῦ τῆς χώρας ἠδύνατο ἐν ἀνάγκῃ νὰ προβῇ καὶ εἰς τὰ ἔσχατα, τότε ἐπῆρθη καὶ ὑπὸ τὸν τρίβωνα τοῦ τέως ταπεινοῦ μοναχοῦ κατεσκήνωσεν ἐωσφορικὴ ὑπερηφάνεια. Ἀπεκάλει τὸν ἑαυτὸν του στρατηγὸν καὶ ἀπένεμε διπλώματα στρατηγίας καὶ εἰς ἄλλους ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων ὁπαδῶν του, ἐν οἷς καὶ εἰς ἓνα ἀξιωματικὸν τῆς φάλαγγος, ὀνόματι Φάσον, ἄνδρα ἐντελῶς ἀπαίδευτον καὶ τυφλῶς πιστεύοντα εἰς τὰς ἀγαθαγγελικὰς προρρήσεις περὶ τῆς Μεγάλης Ἰδέας, ὃν ἔσωσε κατόπιν ἐκ τῆς καταδιώξεως ἡ προβεβηκυῖα ἡλικία του καὶ ἡ μεμαρτυρημένη διανοητικὴ του ἀνικανότης. Οἱ λόγοι τοῦ Παπουλάκη ἐγένοντο, ὡς προεῖπον, θρασέως ἀπροκάλυπτοι καὶ ἀπειλητικοί. Ἐφαίνετο ἄφηρῶν τὰ θυρulloύμενα ἔντονα μέτρα, ἅτινα ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ κατ' αὐτοῦ ὅτε τὰ πράγματα περιέστησαν εἰς τοιοῦτο σημεῖον, ἐχλεύαζε δὲ τὰ πνευματικὰ ὄπλα, ἅτινα ἀντέτασσε κατ' αὐτοῦ ἡ Σύνοδος καὶ παρήγγειλεν εἰς τοὺς πιστοὺς του ν' ἀπέχωνιν ἀπὸ τὸν ἱεροκῆρυκα Καστόρχην, ὅστις ἀπεστάλη εἰς τὸν νομὸν Λακωνίας ὅπως νοθευθῇ διὰ κατὰλλήλων διδασκῶν τοὺς παρεκτραπέντας, λέγων «ὅτι ἤρχετο νὰ τοὺς βουλώσῃ μὲ τὴν βούλλαν τοῦ Ἀρμανσπεργ (!!).» Ἀναφανδὸν εἰς ἐκάστην αὐτοῦ ὁμιλίαν ἐκήρυττε τὰ ἀνατρεπτικὰ δόγματά του, ἅτινα καὶ ἀπετόλμησε νὰ διατυπώσῃ εἰς εἶδος τι διακοινώσεως, ἀπευθυνομένης πρὸς τὸν Βασιλέα. Τὸ περιεργότατον τοῦτο ἔγγραφο, ἐν ᾧ μεθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν χυδαίαν ἀσάφειαν καὶ ἀσυναρτησίαν συνοψίζονται ὡς ἐδήποτε πᾶσαι αἱ συγκεκριμέναι ἰδέαι τοῦ ἀμαθοῦς μοναχοῦ ἔχει ὡς ἐξῆς, τηρουμένης τῆς ὀρθογραφίας τοῦ πρωτοτύπου:

«*Er' Ellās tḗn 21 Maῖου 1852*

«*Μεγαλιώτατε Βασιλεῦς*

«Κάθε νεώτερον εἶναι ἀξιώτερον ἀπὸ τὸ παλὸν ἡ Βασιλεῖα τῆς Μεγαλειότητος σου ἐτήραξεν ὅλλα τὰ Βασίλεια τὰ παλαιὰ διὰ τοῦτο ἔχωμεν ἀπὸ τὸν Ἀφέντη τὸν θεὸν καὶ μᾶς ἐπαρίγγιγε τὸ Ἀπόδωαι τὰ τοῦ Καίσαρος καίσαρι τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ· ἔχομεν καὶ τὴν μπίστιν μας Μεγαλιώτατε 1830 χρόνους Ἀσάλευτι· ἀπὸ τὰ 30 ἕως τὰ 1852 τὴν μπίστιν μας τὴν χάσαμε διὰ τῇ μᾶς τὸ ἔδοσε ἐγράφως διὰ χειρὸν σου

διὰ νὰ φυλάξης τὴν μπίστιν μας. Σήμερον μεγαλειότατε Βασιλεῦ, Πολυχρονομένη Βλέπομε τοὺς Κριτὰς ὅπου ἔχεις εἰς τὰ Δικαστηρία σου. Ἐσταθίκαμε καὶ ἐμολύνανε τῇ Ἁγίῳ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἀφεντοῦ μας Χριστοῦ μὲ τοὺς ὅρκους καὶ διὰ τοῦτο οἱ Πίστιν μας χάνετε ἐδῶ καὶ ζήτοῦμε τὴν μπίστιν μας νὰ τὴν στερεώσωμε. Τώρα οἱ Μεγαλιώτῃ σου πῶς ἔχεις χώρια Παπὰ εἰς τὴν μπίστιν σου καὶ χωριστὰ ἡ Βασίλισσα εἰς τὴν ἐδικήν της Πίστιν. Ἐνία σου Μεγαλειώτατε, τώρα μᾶς λέγει καὶ ὁ Βασιλεὺς μας ὁ οὐράνιος ὑπὲρ μάχου ὑπὲρ πίστεος καὶ πατρίδος. — Ἐμεῖς οἱ Δούλι σου Γυρέδωμε κατὰ τὴν Μπίστιν μας ὅσα Δεσποτιλίκια εἴχαμε καὶ καθέδρας Δεσποτάδων μας Ἀπὸ τὰ 1830 ὅπου τὰ εἴχαμεν τοὺς ἰδίους Δεσποτάδες θέλωμεν Σήμερον εἰς τὰς ἰδίας θέσεις θέλωμεν τοὺς Δεσποτάδες μας καὶ ἀπὸ Κάθε τόπον καὶ τὸν Δεσπότη μας νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος καὶ νὰ μὴν τὸν ὀρίζῃ οἱ Σύνοδος. Θέλωμεν νὰ βγῇ τὸ ἅγιόν μας Εὐαγγέλιον ἀπὸ τὰ Κρητήρια διότι τὸ μολύνανε μὲ τοὺς ὅρκους θέλωμε νὰ βάλωμεν Διδασκάλους κοινοὺς μὲ τὸν ὠκτόηχον καὶ μὲ τὸ ψαλτήριον καὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους μας καὶ μὲ ὅσα Βιβλεῖα ὅπου ἐσύνθεσαν οἱ Προπάτορές μας. Ἐλληνικοὺς καὶ Ἀλλιλοδιδασκτικοὺς Διδασκάλους δὲν τοὺς θέλωμεν. Τόσον νὰ γίνωμε τῆς Μεγαλιώτῃ σου Δούλει ἐπικουεῖ ὅλος ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάς καὶ διεμοῦ τοῦ Σκλάβου σου Χριστοφόρου Κύριος. Ἐστηλες Βασιλεῖκά Διατάγματα νὰ μὲ σκλαβόσουν· ἐγὼ Κρίνωμε κατὰ τοὺς Νόμους τῆς Μεγαλιώτῃ σου ὅπου ἤθελεν εἶναι οἱ Περισσότεροι ψῆφει νὰ ὑπάρχη τὸ Δικαίωμα. Διὰ τοῦτο, Μεγαλιώτατε ἐδώσαι τοὺς ψήφους τις ἡ Ἑλλάς, μοῦ εἶπανε νὰ σοῦ ἀποκριθῶ ἐὰν εἴσαι Δίκαιος Βασιλεὺς Δόσε τὸ δίκαιον τοῦ λαοῦ ὅπου φωνάζουν διὰ τὴν Μπίστιν μας καὶ νὰ μὴ βάνῃς βάσιν εἰς τοὺς ραδιούργους, Μεγαλιώτατε καὶ τότε θέλεις ἔχεις μεγάλην εἰρήνην εἰς τὸ Κράτος σου· ὅλος ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάς Παρακαλοῦμε τὸν Θεὸν αὐτῷ νὰ μᾶς γενῇ νὰ μακροήμερέθῃς καὶ νὰ ζῇς ὡς μεγαλιώτατος Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάς.

«Ὁ Δούλο σου

«Χριστόφορος Κύριος Ἑλλαδίτης»

Τὸ ἐγγραφοῦν τοῦτο ἐπέμφθη ἐξ ὀνόματος τοῦ Παπουλάκη καὶ ἐνεχειρίσθη ὑπὸ τινος γυναικὸς πρὸς τὸν δῆμαρχον Καρδαρύλης καὶ βουλευτὴν Γρηγόριον Πατριαρχεῖαν, ὅστις τὸ παρέδωκε πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν Οἰτύλου. Ἐφερεν ἐπιγραφὴν τὴν ἐξῆς :

«Δοθῇ εἰς χεῖρας τοῦ Μεγαλειοτάτου Κράτους τοῦ Βασιλεῦς τῆς Ἑλλάς Ὁθων.» Συνωδεύετο δὲ καὶ παρὰ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς, ἀπευθυνομένης πρὸς τὸν «Γενεώτατον Κύριον Βουλευτὴν Γρηγόριον Πατριαρχεῖαν εἰς Λιασίνοβα.»

Γενεώτατε κύριε Γρηγόριε Βουλευτὰ
τὴν 21 Μαΐου 1852.

«Χαῖροις. Παρακαλοῦμεν Διεύθυνε τὴν Ἀναφορὰν εἰς τὸν Βασιλεῖα μας ὅπου ἔχῃς τὸ Κύρος καὶ τὴν ἰσχύιν καὶ πυγαίνῃ Ἀσφαλῶς ὑγρὺγορα Διατῇ ὁ λαὸς ἂν δὲν προχτήσῃ Αὐτὸ δὲν ἰσχύῃ. Ἐγὼ δὲν κρίβομε ἀλλὰ περπατῶ παρὸν καὶ ὅποτε ἔλθῃ ἡ Ἀναφορὰ νὰ μοῦ δώσῃς ἰδίαν — καὶ νὰ Βουλόςῃς τὴν Βασιλικὴν Ἀναφορὰν καὶ ὅσι σὲ ῥοτοῦνε Αὐτὸ γηρεῦν ὅλι ἡ Ἑλλάς καὶ Κράτι τὸ σχέδιον τῆς Ἀναφορᾶς καὶ διχνετο ὅλον τὸν χριστιανῶν ἂν εἶναι πιστοὶ χριστιανοί.

» Τόσον καὶ μένομεν

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΥΡΙΚΑΣ.»

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ νομάρχου Λακωνίας τὰ ἐγγραφα ταῦτα ἦσαν ὑποβολιμαῖα, ἀδήλων ὅμως τοῦ στηρίζεται ἡ ὁπωσούν αὐθαίρετος αὕτη εἰκασία. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὡς ἐκ τοῦ ὕφους αὐτῶν καὶ τοῦ περιεχομένου, συμφώνου κατὰ πάντα πρὸς τὰς δοξασίας, ἃς καὶ εἰς πλείστας ἄλλας περιστάσεις ὁ Χριστόφορος ἐφάνέρωσεν, ἀδιστακτως φρονῶ ὅτι καὶ ἂν δὲν ἐγράφησαν ἰδιοχείρως παρ' αὐτοῦ, ἐγράφησαν ὅμως πάντως καθ' ὑπαγόρευσιν ἢ κατ' ἐμπνευσίν του.

(Ἐπεταὶ συνέχεια). ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

~~~~~*~*~*~~~~~

ΧΑΡΑΛΔΟΣ

Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΙΣΤΟΡΗΜΑ

Τρεῖς ὅλους μῆνας διήρκεσεν ἡ κρίσις αὕτη, ἀλλὰ τέλος κατίσχυσεν ἡ σιδηρὰ τοῦ Ἐταιριάρχου κράσις καὶ ἤρχισε βραδέως ἡ ἀνάρρωσις· νέαν δ' ἐπήγαγε αὕτη διὰ τὸν ἀτυχῇ Ραγνάρων δοκιμασίαν, καθ' ὅσον μόλις ὀλίγον ἀναλαβὼν, ὁ Χαραλδὸς ἤρχισεν αὐτῇς ἐπισπεύδων τὸν εἰς Βιθυνίαν ἀπόπλουν. Μάτην διὰ μυρίων προσφάσεων ὁ Πρωτοσπαθῆριος ἀπέτρεπεν αὐτόν, μάτην κατεδείκνυε τὴν ἐλαχίστην τῆς ἐπιτυχίας ἐλπίδα, τῇ ἐλλείψει πάσης ἀσφαλοῦς νύξεως, ὁ Χαραλδὸς οὐδὲ κἂν ἀπαντῶν, συνεπλήρου τὰς ἐτοιμασίας.

— Ἐν Βιθυνίᾳ μόνῃ αἱ μοναὶ ἀριθμοῦνται καθ' ἑκατοντάδας, ἔλεγεν ὁ Ραγνάρος.

— Ἀδιάφορον, ἀπῆντα ὁ Ἐταιριάρχης, ἐπισκεπτόμεθα πάσας.

— Πλὴν καὶ τὴν ἐπαρχίαν αὐτήν, ὑπέδειξε μάταιος τῶν ναυτῶν θρύλλος· οὐδὲν ἀπολύτως ἐν Βυζαντίῳ ἐγνώσθη.

— Ἐὰν ἐκεῖ ἀποτύχωμεν, διατρέχομεν τὸ λοιπὸν Κράτος, κρούομεν εἰς πάσας τὰς θύρας.

— Φεῦ, ὄνειρα καὶ παραφροσύνη! Τῶν μονῶν ἄλλως τε τὸ ἄσυλον ἱερόν· καὶ εἰς τὴν ἐρευναν ἐπιτυχόντες οὐδὲν κερδίζομεν.